

Pneumokockvaccination vuxna

Samma personer som utgör riskgrupper för influensavaccination, dvs. de som är äldre än 65 år samt personer med vissa kroniska sjukdomar *, bör vaccineras mot pneumokocker. Denna grupp har ökad risk att drabbas av invasiv pneumokocksjukdom och pneumokockinfektion. Det finns två typer av pneumokockvaccin.

1. Pneumovax® är ett 23-valent polysackaridvaccin (PPV23), som skyddar mot 23 pneumokocktyper. Dessa typer orsakar cirka 90 % av alla invasiva pneumokock-infektioner. Skyddseffekten mot invasiv sjukdom orsakad av dessa 23 typer är hos personer med normalt immunförsvar upp till 60 %, men är betydligt sämre mot pneumoni. Personer med gravt nedsatt immunförsvar utvecklar inget eller dåligt immunsvär. Frågan om revaccination och intervall är omdiskuterad, men till personer med särskilt hög risk att drabbas av pneumokockinfektion** kan en revaccination övervägas när det gått mer än 5 år sedan första dosen. Risk finns för hyporespons med sämre antikropps bildning vid tätare vaccination än 5 år mellan doserna (PPV23). Det finns inget vetenskapligt underlag för att ge mer än två doser av detta vaccin.
2. Prevenar 13® är ett konjungerat polysackaridvaccin (PCV13), som skyddar mot 13 olika pneumokocktyper. Skyddseffekten avseende de pneumokocktyper som ingår i vaccinet har i den holländska Capita-studien visat upp till 70 % skydd mot invasiv pneumokocksjukdom och upp till 40 % skydd mot pneumokockpneumoni.

Grupper som rekommenderas vaccin mot pneumokocker:

- **Personer över 65 års ålder eller personer med vissa sjukdomar/tillstånd** som medför ökad risk för pneumokocksjukdom: kronisk hjärtsjukdom, kronisk lungsjukdom/nedsatt lungfunktion, levercirrhos, kronisk njursvikt, svårbehandlad/ instabil diabetes mellitus, neuromuskulär sjukdom, alkoholism samt personer med kraftig övervikt, dvs BMI över 40.

Rekommendation

Till dessa personer ges en dos Pneumovax® vid ett tillfälle. Revaccination rekommenderas i regel inte.

Exempel

- A. + 65 år med instabil diabetes som fått två doser Pneumovax® med 6 års mellanrum: Inget mer pneumokockvaccin
 - B. 45-åring med kronisk bronkit som årligen tar influensavaccin, men aldrig fått pneumokockvaccin: Ge en dos Pneumovax® och ingen andra dos.
- **** Personer som tillhör riskgrupper med hög risk för pneumokockinfektion**
 1. Anatomisk eller funktionell aspleni (inkluderar även patienter med sickle cell anemi och annan hemoglobinopati)
 2. HIV-infektion med kraftigt nedsatt immunförsvar
 3. Cochleaimplantat
 4. Likvorläckage
 5. Nefrotiskt syndrom

Smittskyddsenheten

6. Gravt nedsatt immunförsvar såsom vid hematologisk malignitet, primära immuna defekter (inkluderande defekter i B- eller T-celler, det humoral immunförsvaret eller komplementdefekter), övrig allvarlig B-cells svikt
7. Övriga med gravt nedsatt immunförsvar till följd av sjukdom eller behandling, t ex organtransplantation, pågående eller nyligen avslutad immunsupprimerande behandling (t.ex. prednisolon minst 15/dygn i flera veckor, metotrexat, azatioprin, ciklosporin, TNF-hämmare, annan biologisk behandling), myelom, kronisk lymfatisk leukemi, lungcancer, generaliserad cancer eller tung cytostatikabehandling, primära defekter hos fagocyter.
8. Cystisk fibros
9. Hematologisk stamcellstransplantation

Rekommendation

- För grupp 1-8 rekommenderas vaccination med både konjugatvaccin (PCV13) och polysackaridvaccin (PPV23).
- För grupp 9 ta kontakt med Infektionskliniken för samråd

Till tidigare ovaccinerad ge kombinationsvaccination med först konjugatvaccin och senare polysackaridvaccin

Ge en dos Prevenar 13[®] följt av en dos Pneumovax[®] tidigast efter 8 veckor. Pneumovax[®] kan upprepas en gång efter minst fem år efter den första dosen.

Till person tidigare vaccinerad med Pneumovax[®]

En dos Prevenar 13[®] ges tidigast ett år efter senaste dosen Pneumovax[®]. Pneumovax[®] kan upprepas en gång när det gått minst fem år sedan föregående dos Pneumovax[®].

Till person tidigare vaccinerad med konjugatvaccin (Prevenar, Prevenar 13 eller Synflorix):

Ge en dos Pneumovax[®] tidigast 8 veckor efter senaste dos konjugatvaccin. Pneumovax[®] kan upprepas en gång när det gått minst fem år sedan första dosen.

Observera att samtliga personer med hög risk alltså bör vaccineras med Pneumovax[®], även efter vaccinering med Prevenar 13[®], detta för att ge en så bred serotypstäckning som möjligt. En relativt stor andel av fallen av invasiv pneumokockinfektion orsakas av serotyper som ingår i Pneumovax[®] men inte i Prevenar 13[®]. Denna andel förväntas dessutom öka i framtiden eftersom PCV ingår i det allmänna barnvaccinationsprogrammet.

Exempel

- C. En splenektomerad patient + 65 år som fått Pneumovax[®] i nov 2014: Ge Prevenar 13[®] tidigast nov 2015 och sista Pneumovaxdos tidigast nov 2019.
- D. En patient med cochleaimplantat som fått två doser Pneumovax[®] med fem års mellanrum, sista dosen okt 2013: Ge Prevenar 13[®] snarast.

Vid frågor om vaccination av vuxna kontakta Infektionskliniken.

Vid frågor angående barn och ungdomar kontakta Barnhälsovårdsöverläkare Sven-Arne Silfverdal:
sven.arne.silfverdal@umu.se

Umeå 2017-12-21

Stephan Stenmark
Smittskyddsläkare
Smittskyddsenheten Region Västerbotten

Christer Mehle
Överläkare
Infektionskliniken Umeå

Rev datum: 2019-03-20